

bibl. radnja, koje su izašle u kasnijim brojevima Bogosl. Smotre i koji će u buduće izaći. E. L.

Sila katoličkog svećenstva. Uvaženi ruski bogoslovsko-praktični list „Cerkovni Vjesnik“ (1911. br. 35 str. 1030—1083.) donosi odušji prekrasan članak pod naslovom: „U čem je sila katoličkoga svećenstva“. Prva prednost katoličkog klera nad pravoslavnim i njegova sila sastoji se u celibatu. „Pravoslavna crkva okrivljuje katolicizam radi obvezatne bezbračnosti svećenstva, koja je udaljivanje od pravoga crkvenoga pogleda na nj. U bitnosti, što se mene tiče, to je pravedno. Prema prvoinom apostolskom predanju nije bilo postignuće svećeničke blagodati ničim ograničeno, što ne bi teretilo čovjeka moralnom ljagom, i s te strane katolički je celibat udaljivanje od propisa drevne crkve. Ali za takovu stranputicu jedva jedvice možemo mi strogo suditi katoličanstvo, a to radi toga razloga, što i naš zakon za obvezatne ženitbe svećenstva isto tako nije točno suglasan s praksom drevne crkve. I pravoslavna i katolička crkva bile su u tom slučaju vjagjene mjerilom praktične udobnosti, premda su došle od posve protivnih zaključaka. Ipak se mora priznati, da je katolička crkva uzakonivši bezbračnost svoga svećenstva u izvjesnom smislu veoma mudro postupala. Nije zaludu začetnikom toga zakona bio znameniti papa Grgur VII., koji je tako smjelo isticao pravo vladanja obim mačevina: svjetskim i duhovnim. Bezbračni svećenik daleko je bolje sposobniji radnik za crkvu, nego li onaj, koji ima porodicu. Prije svega može se on posve posvetiti svom poslu radi toga, što ga ne suzdržavaju mnogobrojne porodične obvezatnosti. Posljednje su, kako je svima poznato, u opće tako teške, da u srednje bezbrižnih ljudi progutaju silu vremena i energije, a što je glavno svu pažnju odvlače na drugu stranu.“ Pisac dalje govori, kako porodični život u velike smanjuje produktivnost svećeničkog rada, kako ga veže s raznim i teškim brigama materijalnim za uzdržavanje života. Kad je čovjek sam, ne treba da se toliko briga i skrbi o komadić kruha i ne treba, da mu je mnogo na umu sutrašnji dan. Dok je zdrav može se

sigurno nadati, da će toliko moći raditi, da si zasluži za život najpotrebnije. Katoličkog svećenika nije strah od premještanja, on nema veza s domom. Radi toga je upravo on više slobodan prema višim vlastima svjetskim i ne boji se njezinih progona. „Radi toga nalazi se čitavo katoličko svećenstvo na raspolaganju crkve i ono, kad ga ona zovne, može da upravi bez zapreka svoju djelatnost onamo, gdje je potreba, pa makar se radi toga moralo ići u daleke krajeve. Na taki način zahvaljujući celibatu dobila je katolička crkva na raspolaganje cijelu mnogobrojnu armadu odanih joj agenata, s kojima može zapovijedati kao s vojskom uvijek pripravnom na boj. Ta joj je vojska sačuvala kroz vjekove gospodstvo u zapadnom svijetu, sazidala sjajni perijod rascvjeta njezine vlasti, dala joj je mogućnost boriti se u teškim časovima; i sve do naših vremena sačinjava ona ogradu katoličkoga upliva.“

Katoličkom svećeniku postavlja pisac nasuprot pravoslavnog oženjenog i misli, da pravoslavno svećenstvo u moralnom pogledu stoji više od katoličkog, da porodični život imade neko značenje za vjernike, koji su već naučeni na oženjena svećenika, a onda zaključuje: „Ali naše svećenstvo nosi u sebi i sve štete porodičnog položaja. Buduć da je prinuđeno svaku minutu misliti na koricu hljeba, boji se naše svećenstvo svega: i nemilosti svoje uprave i gnjeva općinskog upravitelja i činovnika, i nezadovoljstva seljačkog kupca i svakome nastoji da ugodu, što uvijek ne odgovara tražbinama savjesti.“

Drugi uzrok moći i sile i prednosti katoličkog svećenstva jest uzorna organizacija i unutrašnje ujedinjenje. Jedan centar upravlja čitavom armadom. — Ovo je lijepo priznanje katolicizmu. Dr. Šimrak.

Književno društvo „Put“. Koncem prošle godine osnovano je u Moskvi književno društvo „Put“, kojemu na čelu stoje poznati ruski pisci: N. A. Berdjaev, S. N. Bulgakov, G. A. Račinski, knez E. I. Trubeckoj, V. F. Ern. Društvo ima posve idejalnu zadaću, da u ovo vrijeme, kad se hoće prekinuti sa svim starim tradicijama, dađe odgovor na pitanje, u čem je

svetinja i zadatak Rusije. Pri tom vodi društvo glavna misao, da je općenita zadaća Rusije religiozna i da se pomoću njezinom može doći do oživotvorenja vaseljenoga kršćanskog idejala. Prema planu imade ovo književno društvo u prvom redu upoznati rusku javnost sa svim onim misliteljima, koji su poslužili ruskoj religioznoj ideji i ono je već izdalo djela I. V. Kirjevskoga a dvim svescima, djela Solovjevova: „Rossija i vselenskaja crkova“, gdje on ističe ideju vasašenjske crkve pod egidom papinstva, i „Ruskaja ideja“, gdje on rješava pitanje: Rusija u svjetskoj historiji. U istom duhu pripravlja društvo izdanje jedne čitave serije monografija, u kojima će biti u krupnim crtama orisani portreti predstavnika ruske religiozne ideje. Druga je zadaća društva izdavati djela savremenih ruskih pisaca, koji se bave gore pomenutom zadaćom i već je izdano filozofsko djelo Bulgakova „Dva grada“, knjiga Berdjaeva „Filosofija slobodi“, djelo VI. Erna „Borba za Logos“, što smo ih malo više spomenuli. Kao treću zadaću postavilo si društvo izdavati književni zbornik, u kojem bi bili tiskani članci raznih autora o temama, što odgovaraju svrsi društva. Nedavno je izašao prvi zbornik i posvećen je Solovjevu. Osim gore pomenutih pisaca javlja se tu i V. Ivanov, Al. Blok. (isp. Cerkovni Vjesnik 1011., br. 22, str. 684.685.).

Dr. Šimrak.

Ruske srednje duhovne škole i akademije. Sergije, nadbiskup Finski, izradio je plan za reformu srednjih duhovnih škola u ruskoj carevini (Церковный Вѣстникъ, 1911., br. 26. str. 809.—815.). U uvodu k ovoj reformi kaže on, da su o ustrojstvu duhovnih škola izbila na javu tri mnijenja. Prema prvom imali bi sjemenariste ponajprije steći opću naobrazbu, a onda se istom u dvije, tri godine pripraviti za svećenički stalež i službu. Ovo se ne može nikako prihvatiti, jer će sila gojenaca, kad steknu opću naobrazbu u gimnaziji, uteći na svjetske univerze i tamo se posvetiti kojoj korisnijoj struci za život, nego što je bogoslovija. Ne može se prihvatiti nikako ni onaj projekt, prema kojem bi se usporedo u svim godinama učile svjetske stvari i ujedno se priprav-

ljalo za duhovni stalež, jer bi na taj način došli u svećenike mnogi, koji nemaju ni zere zvanja. Najbolji je treći projekt, prema kojem sjemenariste u prvih šest godina uče svjetske predmete, a onda u četiri godine svršavaju bogoslovni kurs. Značajno je, kako nadbiskup Sergije, koji imade veliki upliv na sv. sinod i koji se odlikuje velikom spremom i ljubavlju prema narodu i crkvi, odlučno traži, da na duhovnim školama budu odsada profesori i upravitelji ljudi duhovnoga staleža i da se lajkat iz njih posve isključi. Za četiri godine bogoslovnog kursa predlaže Sergije ovaj plan: Sveto Pismo staroga zavjeta predaje se u sva četiri tečaja, svega ukupno na tjedan 13 sati; novi zavjet razdijeljen je isto tako u sve tečajeve i zauzima ukupno 10 sati; fundamentalno bogoslovlje predaje se u prvom i drugom tečaju, a zauzima u oba tečaja na tjedan 3 sata; dogmatsko bogoslovlje uzimlje se u zadnjim dvjema tečajevima i imade u tjednu u oba 6 sati; moralno bogoslovlje predaje se samo u četvrtom tečaju 3 sata tjedno, patrologija sa crkvenom historijom zauzima u tri tečaja tjedno 9 sati, liturgika sa crkvenom arheologijom 6 sati, propovjedništvo i pastirsko bogoslovlje 4 sata, kanonsko pravo 3 sata, historija i pobijanje raskola i sekta 8 sati, historija ruske literature 6 sati, novija svjetska historija 3 sata, logika 2 sata, psihologija 3 sata, filosofija 4 sata, latinski jezik 6 sati. Osim toga imade lijep broj sati tjedno grčki jezik, novi jezici, didaktika i crkveno pjevanje. Na prvi tečaj otpada ukupno 27 sati na tjedan, na drugi 26, na treći 27 i na četvrti 28. Iko samo malo promotri ovaj raspored, koji je u glavnom i službeno prihvaćen, vidjet će, kako u njemu lijepo mjesto zauzimlju pomoćni predmeti bogoslovske nauke i kolika se važnost postavlja na sv. pismo, koje se predaje kroz sva četiri tečaja. Dakako da se onda ne treba ni malo čuditi, da ruska biblijska nauka s bogatom i odličnom literaturom naprijed kroči. Zaista bi bilo od velike koristi, kad bi se slavenski bogoslovi malo više zanimali za ovu granu ruske literature.

Na Sergijevu reformu napadoše nekoji radi toga, što se tobože u njoj